

לשמוע קול תורה – מצווה בפרשה

פרשת כי תבוא

ייחוס

אחת המצוות התלויות בארץ היא מצוות הביכורים. הביכורים הם הפירות הראשונים משבעת המינים שחנטו בשנה החדשה, ואותם מחויב בעל השדה להביא לבית המקדש. המצווה מופיעה פעמיים בחומש שמות, בפרשת משפטים ובפרשת כי תשא, בלשון זהה:

"ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' א-להיך" (שמות כג יט; לד, כו).

בפרשתנו, פרשת כי תבוא, מופיעה המצווה בשלישית, ולצידה מצווה נוספת המתלווה אליה – מצוות מקרא ביכורים, המצווה את מביא הביכורים להודות לה' על הזכות הגדולה שזיכהו לחיות בארץ ישראל ולגדל את פירותיה:

"ובאת אל הפהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לה' א-להיך כי באתי אל הארץ אשר נשבע ה' אבותינו לתת לנו. ולקח הפהן הטנא מידך והניחו לפני מזבח ה' א-להיך. וענית ואמרת לפני ה' א-להיך ארמי אבד אבי ויגר מצרומה ויגר שם במתי מעט ויהי שם לגוי גדול עצום ורב. וירעו אתנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבדה קשה. [...] ויצאנו ה' ממצרים ביד חזקה ובזרע נטויה ובמרא גדל ובאתות ובמפתים. ויבאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש" (דברים כו, ג-ט).

כל יהודי שיש לו קרקע בארץ ישראל, והוא מגדל בה עצים משבעת המינים שנשתבחה בהם הארץ, חייב לקיים את שתי המצוות הללו – הבאת הביכורים ומקרא ביכורים. אומנם בדינו של גר נחלקו חכמינו. במשנה נאמר שגר חייב גם הוא בהבאת הביכורים, אך אינו אומר את נוסח ההגדה במקרא הביכורים:

"אלו מביאין ולא קורין: הגר מביא ואינו קורא, שאינו יכול לומר 'אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו' [...] וכשהוא מתפלל בינו לבין עצמו אומר 'א-להי אבות ישראל', וכשהוא בבית הכנסת אומר 'א-להי אבותיכם' [...]" (משנה ביכורים א, ד).

ואולם בתלמוד הירושלמי מובאת דעה החולקת על דין המשנה:

"תני בשם רבי יהודה: גר עצמו מביא וקורא. מה טעם? 'כי אב המון גוים נתתיך' – לשעבר היית אב לארם ועכשיו מכאן ואילך אתה אב לכל הגוים. רבי יהושע בן לוי אמר הלכה כרבי יהודה".

לדברי הירושלמי גוי שמתגייר נעשה בנו של אברהם אבינו, ועל כן יכול הוא לומר "אשר נתת לאבותינו", וכך פסק הרמב"ם להלכה:

"הגר מביא וקורא, שנאמר לאברהם אב המון גוים נתתיך – הרי הוא אב כל העולם כולו שנכנסין תחת כנפי שכינה, ולאברהם היתה השבועה תחלה שיירשו בניו את הארץ" (הלכות ביכורים ד, ג).

כל מי שנולד יהודי הוא מבני בניו של אברהם אבינו בשושלת רבת דורות, ואילו הגר מיוחס לאברהם אבינו בייחוס ישיר. כמה גדול ומכובד ייחוסו של הגר!

שאל דוד בוצ'קו